

Politik Bilim

ÜSİMP 4. Ulusal Kongresi'nden Notlar (4)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

**Aktarmaya çalıştığım notlarım bu hafta noktalanıyor.
Eksiklerimi tamamlamak, yanlışlarımı düzeltmek de ÜSİMP üyelerine kaldı.**

Önceki üç yazımda yer alan notlar, ülkemizde, 'üniversiteyle sanayi arasında hiç işbirliği yapılmıyor' biçiminde anlaşılmalı. Sorun, işbirliğinin uygulamaya konan destek programlarına rağmen istenilen sıklık ve düzeye ulaşmaması; ülke ekonomisi açısından yaratılan faydanın çok sınırlı kalmasıdır. Anlatılmaya çalışıldı ki, buradaki en önemli etken, sanayimizin bugünkü durumudur. Sanayi, bir bütün olarak, yenilikçilik, yaratıcılık ve ARGE faaliyetleri açısından belirli bir düzeye gelmedikçe, işbirliği için gerekli şartları yaratmak da, gelişmiş ülkelere nazaran çok daha zor olacaktır.

Bu durumda yapılması gereken, herhâlde, durup sanayinin istenen düzeye gelmesini beklemek değildir. Bugüne kadar ki uygulamalar göstermiştir ki, gözlenen bütün yetersizliklerine rağmen, kamunun, ARGE destekleri yoluyla duruma müdahale etmesi, sanayide de üniversite kesiminde de azımsanmayacak kıpırdanmalar yaratmıştır. En azından, yenilikçilikte, yaratıcılıkta, ARGE'de ciddi bir mesafe kat etmedikçe, hiçbir çıkış yolu bulamayacağımız ve Türkiye açısından giderek çok daha yaşamsal hâle gelen dış ticaret açığına herhangi bir çare üretmeyeceğimiz, artık sanayimizin önde gelen bir kısım temsilcilerince de anlaşılmıştır.

Ne yapmak gerekir? Akla gelen ilk çare, eksiklerine rağmen belirli bir kıpırdanma yaratan söz konusu destek programlarının yeniden değerlendirilmeleri ve daha çok da sanayii üniversiteye yönlendirmek açısından çok daha etkin sonuçların alınabileceği bir biçimde yeniden tasarlanmalarıdır. Ne yazık ki, bunca destek programının uygulamaya konduğu bu ülkede, bu programların yarattığı etkileri ölçecek, sürekli ve sistematik bir değerlendirme sistemi kurulmamıştır. Onun için, şu anda söylenebilecek olanlar, daha ziyade genel gözlemlere dayanacaktır. Bununla birlikte, artık çok açık olarak görülmektedir ki, mevcut programlardan en azından bazılarını, bizim şartlarımıza (sanayimizin ve üniversitelerimizin bugünkü durumları verili koşuldur) uygun ve belirli, somut hedeflere yönelik olarak yeniden biçimlendirmeye ihtiyaç vardır.

Türkiye'nin, geçen süre içinde kazanılmış, hiç de yabana atılmaması gereken deneyimlerini, bu yeniden biçimlendirmede dikkate almak gerekir. Örneğin, eğer savunma sistemleri tedarikinde, ülkemizde, üniversiteyle sanayi arasında diğer alanlara nazaran çok daha başarılı işbirliği örnekleri yaratılabilmişse, bunun nedenlerini iyi irdelemek gerekir. Bilindiği gibi, herhangi bir savunma sisteminin yerli imkânları olabildiğince harekete geçirerek tedariki öngörülmüşse ve bunun şartlarından biri de bu sistemde yer alacak yeni bir ürünü, tedarikin yapılacağı firmaların ülke içinde geliştirmeleriye, bellidir ki, o firmaların bunu başarabilmek için üniversiteyle işbirliği yapma ihtimalleri de yüksek olacaktır. O firmalar gerekirse bu işbirliğini yapar; çünkü müşteri baştan bellidir, bunu başardıklarında satışları gerçekleşmiş olacaktır ve kârları bu açıdan garanti altındadır. Kendi geliştirdiği yeni bir ürünü kendi iç pazarında satmadan bu ürünle dışa açılması çok zor olan bir firmayı yeni ürün geliştirmeye, doğal olarak ARGE'ye ve bunun için de üniversiteyle işbirliğine yöneltebilmek için bundan daha mükemmel bir çözüm olamaz.

Bu çözüm arayışlarında, bizim sanayicimizin ortaklık ettiği ama aynı zamanda rakibi olan Batı'nın sanayi burjuvazisinin ayırt edici özelliklerini -girişimciliğini; risk alabilmedeki yetkinliğini; teknolojiye olan hâkimiyetini; yaratıcılığını; sahip olduğu uzun vâdeli bakış açısını; devlet aygıtını kendi uzun vâdeli çıkarları doğrultusunda kullanabilme konusunda kazandığı becerisini; bütün

dünya coğrafyasında at oynatabilme pratiğini- unutmamak gerekir. Evet, Batı burjuvazisi bütün dünya coğrafyasında at oynatır; ama sıra başkalarının da kendi coğrafyasında at oynatma teşebbüslerine gelince, sonuna kadar ulusalcıdır. Doğumuzdan yükselen yeni sanayi burjuvazisi de öyle... Sayılanlar, bizim cenahımızda yeterince gelişmemiş vasıflardır. Yeniden biçimlendirilecek programlarda bu gerçeği dikkate almak zorundayız; tabii gerçekten başarmak istiyorsak...

CBT. 15 Temmuz 2011